

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

egyesületi titkár.

1909. év, április 1.

VII. FÜZET.

XLVIII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évi díj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utcza 6. szám

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása. Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok“ közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gázdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közlelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K, ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K, oly fordításért, mely átdolgozást igényel, 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes féelvekre s ilyeneken is csak az egyik oldallapra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K, 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K 60 fill., 50 példánynál 4 K-val, 100 példánynál 5 K-val többbe kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhethetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDŐ. Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti és vadászati altisztek részére. Szerkesztik *Sugár Károly* és *Balogh Ernő* m. kir. erdőmesterek. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Ára 1 évre 4 K.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1909. ÉVI (28.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K, másoknak 3 K. Áráat legczélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

AZ ERDŐOR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEK ÉS FELELETEKBEK. Irta: *Bedő Albert*. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: *bölcsházai Belházy Emil*. Ára tagoknak 6 K, nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: *Fekete Lajos* és *Mágócsi-Dietz Sándor*. I. kötet Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 18 K.

A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: *Fekete Lajos*. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K, másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is *Selmeczbányán*.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVIII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

7. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek. ☞
(Telefon: 37—22.)

A birtokpolitikai törvényjavaslat.

Irta: *Bund Károly.*

A földmivelésügyi kormány a telepítésről, az ingatlan feldarabolásról és egyéb birtokpolitikai intézkedésekről törvényjavaslattal lépett a törvényhozás elé. Szokatlan körülmények között, mondhatnók meglepetésszerűen került ez a javaslat az országgyűlés elé, mielőtt a szokásos módon alkalom nyílt volna az érdekelt tényezőknek arra, hogy azt tervezet alakjában megismerjék és észrevételeiket idejekorán megtehessék.

Ilyképen az Erdészeti Lapok is, bár a törvényjavaslat, amint látni fogjuk, sok tekintetben érinti, kedvező és kedvezőtlen értelemben egyaránt, az erdőgazdaság érdekkörét, csak most, mintegy a tizenkettedik órában foglalkozhatnak a kormány ezen legújabb törvényjavaslatával, melynek gyors letárgyalását sok oldalról sürgetik.

Ismerkedjünk meg mindenekelőtt magával a törvény-

javaslattal általában, hogy azután annak erdőgazdasági vonatkozásait bővebben tárgyaljuk.

A törvényjavaslat szabályozza az állami és a magántelepítést, kedvezményeket nyújt visszavándorlók letelepedésének, szabályozza az ingatlanfeldarabolást és a járadék-birtokok és haszonbérelő társulatok jogi viszonyait megállapítva, azok rendszerét birtokpolitikánk keretébe új tényezőként beleilleszti, végül vegyes rendelkezések czimén több igen fontos, a többi fejezetek alá nem vonható rendelkezést tartalmaz.

A telepítési akció általános céljai, amelyek magyar telepeseknek nemzetiségi vidékeken való megtelepítését, másutt a földre éhes népnek birtokhoz, vagy legalább hosszú lejáratu haszonbérlethez való jutását kívánják előmozdítani, a kivándorlottaknak módot akarnak nyújtani arra, hogy régi hazájukban ismét megtelepedhessenek, ezeket a célokat magukban véve, bár majdnem kizárólag a mezőgazdaság javát szolgálják, bizonyára méltányolnunk kell nekünk erdőgazdáknak is s örvidenünk azon, hogy új törvényvel az eddiginél hathatósabb eszközök birtokába kíván a kormány jutni e célok elérésére. Hasonlóan örömmel kell fogadnunk a földbirtokuzsora legmodernebb alakjának, a földfeldarabolásnak (parcellázásnak) megrendszabályozását is, annál is inkább, mert a birtokfeldarabolás szabályozása közvetlen erdőgazdasági előnyökkel is kecsegtet.

Joggal megköveteljük azonban, hogy a telepítési akció eszközei olyanok legyenek, hogy velük élve, az egyik gazdasági ágnek nyújtott előnyöket ne ellensúlyozzák valamely másik gazdasági ág nál jelentkező hátrányok, hanem a közgazdaság harmoniája megóvassék. Sajnos, hogy ebben a tekintetben éppen nekünk erdőgazdáknak a törvényjavaslat egyes intézkedéseit mély aggodalommal kell fogad-

nunk, melyet csak az a remény enyhíthet, hogy bár az utolsó órában, mégis sikerülni fog megakadályozni, hogy a telepítési akció részben a magyar erdőgazdaság rovására vitessék keresztül.

Megkövetelhetjük azonban azt is, hogy ott, ahol a birtokpolitika terén különleges erdőgazdasági érdekek forognak fenn, ezek is érvényesíttessenek, vagyis ne csak ne veszítsünk, hanem ott, ahol erre alkalom nyílik, az ország közigazdaságának keretében joggal helyet foglaló, de oly sokat támadott és mellőzött erdőgazdasági érdekek védelme is hathatósabbá tétessék. Ebből a szempontból tekintve a törvényjavaslatot, konstatálhatjuk, hogy a mező- és erdőgazdasági földbirtokpolitika érdekei némely téren, pl. a birtokfeldarabolás terén jórészt fedvén egymást, e tekintetben a törvényjavaslat jelen szövege is bizonyos mérvű tényleges előnyt jelent, de viszont nem zárkozhatunk el annak felismerése elől, hogy a vonatkozó intézkedések a szorosán vett erdőgazdasági viszonyokat figyelembe nem vették, amin nem is csodálkozhatunk, ha megtudjuk, hogy a törvényjavaslat szövegezésére erdészeti szakember egyáltalában nem folyt be.

Ismét azon nehéz feladat előtt állunk tehát, hogy az ügynek ezen előhaladott állapotában érvényesítsük a magyar erdőgazdaság jogos kívánságait!

Amde lássuk a törvényjavaslat azon részleteit, amelyek az erdőgazdasággal kapcsolatosak, hogy említett aggodalmunk és kívánságaink jogos voltát igazoljuk.

A telepítésnek különféle tekintetben leendő előmozdítására a törvény többek között országos *telepítési alapot* létesít, amelynek vagyona 12 év alatt összegyűjtendő 120 millió korona készpénzből, az államnak telepítésre vagy feldarabolásra alkalmas és különleges célokat nem szol-

gáló mezőgazdasági ingatlanaiból, végre (a javaslat 124. §-a szerint) *a kincstári erdők azon részeiből is áll, melyeknek másnemű gazdasági művelésre* (szántó föld, rét, kert, szőlő, legelő) *állandóan használható talajuk van és telepítésre vagy feldarabolásra alkalmasak.* Ezen erdőknek csupán *talaja* megy át az országos telepítési alap tulajdonába, míg a fakészlet, bár ez kifejezetten kimondva nincsen, nyilván az érvényében nem érintett 1884. évi XXVI. törvénycikk alapján létesített erdővásárlási alapba folyik.

A telepítés céljaira alkalmasnak mutatkozó kincstári erdőbirtokból az eddigi állami telepítésekhez összesen 32.874 kat. hold irtatott ki, míg a vásárlás útján az állam csupán 25.469 kat. holdnyi területet szerzett telepítési célokra. Az állami telepítés tehát eddig javarészt a kincstári erdőtől elvont területeken ment végbe, főként Bács-Bodrog, Temes és Krassó-Szörény vármegyékben s a jövőben is áldozatokat kíván az állami erdőbirtoktól.

A míg nagy kiterjedésű, az országos és helyi szükséglet messze túlhaladó terjedelmű oly lapályi erdők állottak rendelkezésre, melyeknek talaja tényleg állandóan alkalmas volt a mezőgazdasági művelésre, addig a mi különleges viszonyaink között elvben indokolt lehetett az a kívánság, hogy a kincstári erdőgazdaság vonuljon vissza ezekről a területekről. Kérdés azonban, hogy tekintettel arra, hogy a lapályon fekvő *nem állami* birtokokon ugyis nagy területek vonattak el az erdőgazdasági művelés alól, a gyakorlatban nem ment-e a kormány már az eddig irtott 32.874 kat. hold irtásával is a célszerűség határán túl s nem lett volna-e éppen az állam feladata a kérdéses, fában szegény vidékeken bizonyos minimális erdőállományt fenntartani?

Az a tapasztalat, hogy azokon a vidékeken, ahol az állami erdők irtásával ugyyszólván az utolsó erdőmaradványok is

eltűntek, ma már csak aránytalan magas árakon bírja a lakosság a közvetítő kereskedelemtől faszükségletét beszerezni, hogy továbbá ennek következtében ma már az illető vidékek közvéleménye előtt egyáltalában nem rokon-szenves az erdők további irtása, mintha arra engedne következtetni, hogy a célszerűség határát már átléptük. De különösen áll ez ott, ahol a talaj nem volt tényleg alkalmas arra, hogy az odatelepített telepések művelési módja mellett azok megélhetését biztosítsa. Bekövetkezett ez ott, ahol az erdők irtása kapcsán a talaj mélyen fekvő részei vizenyősek lettek, de bekövetkezett ott is, ahol a dombok talaját rendkívül szívós, kötött agyag alkotta. Ezt a talajneműt állandó termőképességben csak igen szorgalmas művelés, főként pedig sok alomanyagot tartalmazó trágya tartja. Minthogy pedig a telepeken is főként csak szemtermelés folyik s a kellő állatállomány nincs meg, ez a szívós agyag úgy fizikai, mint kémiai tulajdonságaiban csakhamar káros változáson esik át s az ott létesített telepek csak sinlődnék.

Ha tehát már a múltban eszközölt erdőirtások sem váltották be mindenütt a hozzájuk fűződő várakozásokat, annál nagyobb óvatosságot igényel a kincstári erdők állományának további apasztása, mert kétségtelen, hogy első-sorban az irtható területek javarészét fogták eke alá s most már csak a kevésbé alkalmasak vannak hátra, már pedig a telepítési akció célja nem lehet az elhibázott telepítések számának növelése.

A telepítési akció a kincstárnak, de más birtokoknak is, főként tölgygyel borított területeit fogja a maga céljaira lefoglalni. Tudjuk, hogy a múltban is éppen a tölgyesek voltak azok, amelyek térfogatban igen vesztek a mezőgazdaság terjedése által s mivel ez a különben ter-

mészetes folyamat Európa-szerte mindenütt bekövetkezett, ahol nagyobb tölgyerdők előfordultak, a tölgyfa árai ma már oly magasságot értek el, hogy a jó karban lévő és rendszeresen kezelt lapályi tölgyes jövedelme alig, vagy éppen nem marad vissza a mezőgazdasági földek jövedelme mögött s a jövőben, a világpiac előrelátható alakulásai mellett a tölgyfaárak még további lényeges emelkedésnek néznek elébe, a mérleg tehát a jövőben még inkább az ottani erdőgazdaság javára billen. Észak-Amerika ugyanis, amely eddig tölgyfát exportált, erdőségeinek e fanemben való teljes kimerülése következtében, amint ezt washingtoni követségünknek a földmivelésügyi miniszter előtt fekvő jelentése valóban megkapó módon illusztrálja, már a közel jövőben saját szükségletét sem fogja fedezhetni, egy-két évtized múltán pedig teljesen a behozatalra szorul. Ez a körülmény óriási perspektívát nyit tölgyerdőgazdaságunkra nézve, amelyet az orosz, sőt japán fának most sokszor emlegetett versenye sem homályosíthat el. Csak legyenek akkor még tölgyeseink, amelyek a világpiacznak ezt a reánk nézve oly kedvező alakulását kiaknázhadják!

Megfontolást, számítást és némi kiméletet kérünk tehát, amikor a telepítési akció során tölgyerdők újabb irtásáról van szó. Nem zárkózunk el az elől, hogy ott, ahol a tölgy valóban elsőrendű mezőgazdasági talajt foglal el, ez a telepítés céljaira felhasználtassék, de követeljük, hogy a talaj minősége gondosan megállapíttassék, az erdő- és mezőgazdaság jövedelme reális számítások alapján összehasonlíttassék, hogy továbbá az illető vidék lakosságának és ipari vállalatainak és nem utolsó sorban maguknak a létesítendő telepeknek faszükséglete figyelembe vétessék s az erre szükséges erdőterületek, mint ilyenek fenntartassa-

nak. Udvös befolyást gyakorolnak ezek az erdőrészek mint szélfogók is. Végül egyes erdőrészek mint természeti emlékek, mint egy visszaszorított tenyészet maradványai érdemelnek fenntartást, természetesen csak kisebb arányokban.

Az eddigi telepítéseknél minderre nem voltak kellő figyelemmel. Történtek irtások, amint már említettük, oly területeken, amelyek a mezőgazdasági művelésre nem voltak kiválóan alkalmasak s mint erdő valószínűleg nagyobb hasznot hajtottak volna. Kiirtattak egész vidékek erdei, anélkül, hogy az eredeti lakosság, az ipar és az odateleptettek faszükségletének fedezésére szükséges erdőterület fenntartatott volna, ami most élénk panaszokra ad okot és maguknak a telepéseknek helyzetét és boldogulását is megnehezíti, mert a gazdaságukban nélkülözhetlen fát méregdrágán fizetik, tüzelőül pedig gazdaságuk nem csekély kárára szalmát és trágyát használnak.

Ami pedig a természeti emlékeket illeti, hát a Béga menti gyönyörű tölgyesek egy kis részét és a bácsmegyei késő-tölgyrészleteket bizony meg kellett volna kimélni a pusztulástól.

Nem lehet kormányzati cél egyik gazdasági ágat a másikkal szemben kijátszani. Tudjuk, hogy abból az erdőterületből, amely ma még buzatalajon áll, a telepítési akció részünkről is elismert és méltányolt céljaira bizonyos részt fel kell áldoznunk, közigazdasági életünk összhangja érdekében azonban kérnünk kell, hogy az okszerűség korlátai ezen a téren is betartassanak és a telepítés érdekei mellett a fennforgó egyéb tekintetek is figyelemben és elfogulatlan mérlegelésben részesüljenek.

S ha ezt a követelményt fel kell állítanunk az erdőtől elvonandó területekre nézve, annál inkább kell ehhez ragaszkodnunk a törvényjavaslat azon rendelkezéseire nézve,

amelyek az u. n. Beksics-féle eszmét, az alföldi kötött birtokoknak az erdős hegyvidékre való áthelyezését hivatottak megvalósítani. A törvényjavaslat erre vonatkozó szövege (336. §.) jelenleg a következő:

Azt, aki mezőgazdasági művelésre alkalmas ingatlanának tulajdonát telepítési célokra az államkincstárra átruházza és ettől számított egy éven belül az átruházott ingatlan értékének megfelelő vételáron erdőterületet szerez, az állammal kötött adásvételi jogügylet után járó összes bélyeg és illeték alól teljes mentesség illeti meg s ezen felül a szerzett erdőterület állami kezelésbe vételét az 1898:XIX. t.-cz. 19. és következő §-aiban megállapított kezelési költségek fizetési kötelezettsége nélkül igényelheti.

Azt, aki erdőterületét az állam, törvényhatóság, város, község vagy közbirtokosság erdőterületével kicseréli, erre a csereügyletre nézve a bélyeg- és illetékmentesség megilleti.

Már annak idején, amikor Beksics nagy lelkesedéssel propagálta eszméjét, kifejezésre jutott az Erdészeti Lapokban az az óvás, hogy az erdőgazdasági politika megállapodott elvei szerint ezt az eszmét el lehet fogadni, sőt örömmel kell üdvözölni, de csak addig, amíg az általában a kötött erdőbirtok szaporodásához vezet és az állami erdők állományát nem támadja meg.

Ha ebből a szempontból vizsgáljuk a fenti szöveget, arra a meggyőződésre jutunk, hogy annak csupán első bekezdése marad ezeken a kereteken belül, míg a második bekezdés végzetesen pongyola fogalmazásával — bizonyára öntudatlanul — egész eddigi erdőgazdasági politikánknak teljes irányváltását jelentené, ha a törvényben maradna.

Ez a második bekezdés prémiumot tűz ki arra, hogy *bárki* erdejét az állam stb., szóval a kötött birtok valamely másik, nyilvánvalóan *jobb* erdejével kicserélje. Oly hihetetlenül hangzik ez, hogy valóban felette csodálkoz-

nunk kell azon, hogy a kormánynak a törvényhozás elé terjesztett munkálatában, amelyről fel kellene tételezni, hogy legalább az összes érdekelt kormányzati ágak tudtával és hozzájárulásával készült, ily veszedelmes szöveg megjelenhetett. Mert nem szorul bizonyításra, hogy magának a telepítési akciónak célja is mást kíván, t. i. azt, hogy az alföldi birtokokat s ezen belül a telepítésre alkalmas erdőt is, tulajdonosaik hegyvidéki erdőterülettel kicserélhessék s az ekként állami vagy községi tulajdonba menő terület telepítésre felhasználható legyen.

De még ebben a szövegezésben sem nyugodhatunk meg, mert az állam, közbirtokosságok stb. hegyvidéki erdőbirtokának elmorzsolódásához, tehát a kötött birtoku erdőállomány apadásához vezetne. Az alföldi birtokok tulajdonosai természetesen csak akkor volnának hajlandók az állammal birtokot cserélni, ha igen jó cserét csinálnának.

Tág teret nyitna ez az üzleti spekulációnak, a politikai és egyéb befolyások érvényesítésének és közéletünk számos egészségtelen jelenségét egy ujjal szaporítaná.

A kötött birtokok erdőállományát *egészben véve* csak úgy lehet fenntartani, ha a kicserélés lehetőségét csupán a kötött birtokokra szorítjuk, vagyis csupán alföldi kötött birtok legyen hegyvidéki állami stb. erdővel kicserélhető. Ámde a helyes erdőgazdasági politika elveivel még ez sem egyeztethető össze, mert veszélyezteti az állami erdőbirtok épségét, amelyhez oly fontos gazdasági és politikai érdekek fűződnek. Megengedjük, hogy a kincstári erdőbirtok *gazdasági* tekintetben nem töltötte be mindenütt azt a vezető szerepét, amelyre hivatott, helyenkint talán még rossz példával is szolgált. De kérjük, vajjon céltudatos vezetés mellett a jövőre ez nem változhatik-e meg s vajjon a földbirtokosok azokra a kincstári területekre reflektálnak-e,

ahol a kincstár eddig kifogásolható módon gazdálkodott, amelyek tehát többé-kevésbé ki vannak fosztva faállományukból? Bizonyára nem! A csere tárgyát a kincstárnak éppen azon birtokai képeznék, amelyek eddig is gondosabb kezelésben részesültek, fejlettebb viszonyok között, jobb karban vannak, ahol tehát a kincstári erdőbirtok minden tekintetben megfelel hivatásának. Úgy véljük, hogy az a vadaskert, amely helyettük a csere után legtöbbször létesülne, ezeken a helyeken sem gazdasági tekintetben nem jelentene haladást, sem nem biztosítaná a magyar államnak azt a befolyást, amelyet birtoka révén jelenleg ott gyakorol.

A földművelésügyi miniszternek ama kezdeményezése, amely a kincstári erdők házi kezelésének fokozatos meghonosítását célozza, az állami erdőbirtok történetének egy újabb korszakát nyitotta meg, amelyben a gazdaság fejlődik, a nép boldogul, az ipar tért foglalhat, amely korszakban tehát az állami erdő magyar nemzeti és gazdasági téren egyaránt hivatásának magaslatára emelkedhetik. S e korszak véget érjen, mielőtt valóban megkezdődött volna? Mert legyünk tisztában azzal, hogy a kincstári erdőgazdaság legnagyobb hibája, a kifejlesztésére, emelésére irányuló általános terv hiánya és a szükséges befektetésektől való idegenkedés nem lesz megszüntethető, ha a kincstári erdők vezetőségének minduntalan szem előtt kell tartania azt a lehetőséget, hogy éppen fejlődő, jobb gazdaságait kicserélés következtében elveszti. Így gazdasági programot csinálni, gazdaságot fejleszteni természetesen nem lehet. Lehet, hogy sikerülne módot találni arra, hogy elpusztult erdők vásárlásával a kincstári erdők területbeli állománya fenntartatnék, sőt növeltetnék, de hát ezt vásárlások útján növelni így is kell és mindenesetre különös nemzet-

gazdasági szerepe volna a kincstári erdőbirtoknak, ha jó karban lévő birtokait folyton elvesztené és helyettük mindig újabb elpusztult erdőket hozna jókarba, hogy ekkor ismét elveszítse azokat. Az elpusztult birtokokat, ha másként nem lehet jókarbahozatalukat remélni, meg kell venni, de azért, hogy azok idővel az állam állandó jövedelmi forrásaivá legyenek és biztosítékai annak, hogy korábbi rossz állapotukba ne térjenek vissza.

Meg vagyunk egyébiránt győződve, hogy a telepítési akciónak nincs is szüksége arra, hogy a kicserélésnek ezzel a veszélyes módjával éljen. Az államnak a törvényjavaslat egyik szakaszával biztosítandó elővételi jog, az árverés alá kerülő birtokok megvásárlásának megkönnyítése, végül a Beksics-féle eszmének a 336. szakasz fennidézett első bekezdésének határáig való keresztülvitele, végre a szabad vásárlás, ez oly teret biztosít a telepítési akciónak, amely nélkülözhetővé teszi azon veszélyes eszközök igénybevételét, amelyeket az említett szakasz második bekezdésében kíván magának a kormány biztosítani.

Legjobb lenne tehát ezt a második bekezdést teljesen elejteni. Erre az álláspontra helyezkedett az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválasztmánya is múlt hó 29-én tartott ülésében.

A törvényjavaslat céljai közé tartozik a közgazdaságilag káros ingatlanfeldarabolások megakadályozása. Tudjuk, hogy virágzó üzletággá fejlődött hazánkban az eladóvá váló birtokok összevásárlása és parcellánként való újabb eladása, ami óriási haszonnal járt a vállalkozókra, a földre éhes népet pedig igen drága birtokhoz juttatta, úgy hogy vagy már a vételár törlesztése maga is tulhaladta anyagi erejét, vagy legalább is a gazdaság kellő felszerelése volt

lehetetlen és ezzel annak jövedelmezősége vált kétséssé. Ismeretes, hogy lelketlen üzerek ily módon még feltétlen erdőtalajt is elapróztak és mezőgazdasági földként adták el a megtévesztett népnek, amely két-három évi termés után csak a kopárosodásnak elébe néző talajt nevezhette magáénak, melynek beerdősítését szorgalmazni az erdőfelügyeleti hatóságok egyik legkinosabb kötelessége.

Örömmel üdvözljük tehát a törvényjavaslatnak azt a törekvését, hogy az ingatlan feldarabolását hatósági ellenőrzésnek veti alá. Ha a földnek tulságos elaprózása nem kívánatos a mezőgazdaságban, annál nagyobb baj az az erdőgazdaságnál; rendszeres gazdaságot üzni apró erdőbirtokon igen nehéz s az erdő elaprózása, feldarabolása, amint számos hazai példa szomoruan bizonyítja, egyértelmű az erdő pusztulásával.

A törvényjavaslat 132. §-ában negative állapítja meg azt, hogy mely feldarabolások esnek a törvény hatálya alá; eszerint nem tekintendő feldarabolásnak, ha az ingatlan kizárólag 100 holdnál nagyobb részletekben vagy ötnél kevesebb számú részletben kerül eladásra. Utóbbi esetben még megkiváncsítják, hogy a feldaraboló az ingatlant már öt évnél hosszabb ideig telekkönyvi tulajdonul bírja.

Az erdőgazdaság szempontjából mérlegelve ezeket a rendelkezéseket, nem teljesen értéktelenek ugyan, de igen könnyen kijátszhatók. Az a meggyőződésünk, hogy az öt évi tulajdon kikötése a mezőgazdasági földek feldarabolása elé sem gördít komoly akadályt, de az erdők elaprózását éppenséggel nem gátolja. Az eljárás ugyanis az, hogy a feldaraboló a megvásárolt erdőterületnek először a faállományát fordítja a maga hasznára, eladja s ezzel többnyire már megtérül neki a vételár, sőt haszna is van. A faálló-

mánynak kihasználása azonban nagyobb területen tovább tart, mint öt évig. Nem szükséges tehát egyebet tenni, mint pl. 1000 holdat tíz részletben eladni azzal a kikötéssel, hogy a vételár csak a terület tarolása után esedékes, a faállomány pedig az eladóé. Az erdő tarolása több mint öt évig tart, ennek leteltével tehát semmi akadály, hogy a 100 holdas részletek vevői azokat ismét 4—4 részre oszszák. Az öt évi várakozási időt tehát az erdőnél a faállomány kihasználása teljesen áthidalja és azt értékelenné teszi.

Ebben a tekintetben tehát legalább is az a kívánságunk, hogy feldarabolásnak legfeljebb az erdőnek 100 holdnál nagyobb részletekben való eladása ne tekintessék, minden más esetben azonban a feldarabolás ellenőriztettség és feltétlen erdőtalajon vagy véderdőben megakadályoztassék.

Végül azon főbb elvi kérdések közül, amelyeket ezzel az alkalommal szóvá kívánunk tenni, meg kell emlékeznünk az elővételi jogról, amelyet a javaslat 338. §-a az államnak minden eladóvá váló kötött birtokra nézve biztosít. Bár a gyakorlati életben az elővételi jog gyakorlásának sok nehézsége van, mégis ezt a módot is meg kellene ragadni arra, hogy ne csupán az állam, hanem a községek is erdőbirtokokat vásárolhassanak, még pedig ne csak a kötött birtokra, hanem bármely eladásra kerülő erdőterületre vonatkozólag jussanak az elővételi jog birtokába. S ha ez a kívánság a magánjogba való tulságos beavatkozás volna, úgy legalább is a feldarabolás, vagy birtokrendezés (arányosítás) során eladóvá váló erdőbirtokokra terjesztendő ki az elővételi jogot olyképen, hogy 50 holdnál kisebb, vagy 10.000 koronánál kisebb értékű erdőknél az illető vagy szomszédos községek, ezen határon felül pedig első-

sorban az állam, másodsorban pedig a községek élhetnének az elővétel jogával.

Ezek volnának azok a főbb megjegyzések, amelyek az erdőgazdaság szempontjából a telepítési törvényre vonatkozólag felmerülnek. Csak a részletekre vonatkoznak s teljesítésük a helyes erdőgazdasági politikának elengedhetlen követelménye. Ha nem teljesülnek, úgy a telepítési akció által elért eredményeket ellensúlyozza az erdőgazdaság súlyos károsodása.

Érdekes bűnügyi tárgyalás erdei lopás ügyében.

Ismerteti: *Hell Miklós.*

Az erdei lopások bűnügyi tárgyalása egészen más irányban folyik le, mint a kihágási tárgyalás, mert az erdei kihágásoknál az erdei rovatos napló és az erdőőr esküjére való hivatkozással tett vallomás teljes bizonyító erővel bír; a bűnügyi tárgyalásoknál ellenben az erdei rovatos napló, valamint az erdőőr hatósági esküje teljesen figyelmen kívül marad — az erdőőr egymagában nem lehet tanu — sőt esküre sem bocsátják, ha panaszoltak ezt kifogásolják.

Az erdőőr ellen a legtöbb esetben azt hozzák fel, hogy érdekelt fél lévén, esküre nem bocsátható, mert az erdőőr a károsult erdőbirtokos állandó szolgálatában áll, tehát állandó szolgálati viszony áll fenn. Pedig az erdőőr egyedül teljesít szolgálatot, ritkán van oly helyzetben, hogy állításának igazolására tanut állíthasson elő.

Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 73. §-a a büntetőtörvény határozatai alá rendel minden oly erdei károsítást, melynek értéke 30 frtot meghalad. A 138. §. megengedi a kárösszeg leszállítását, de csak azon esetben, ha a lopott tárgy értéke 50 frtot meg nem halad.

A nagyobb értékű erdei lopások feljelentésénél, ha az erdőőr feljelentését áttanulmányozzuk, arra a meggyőződésre jövünk, hogy kellő bizonyítékok hiányában a bűnügyi feljelentés nem igen fog eredményre vezetni, s ezt igazolja azon körülmény, hogy a bűnügyi